

7. LUOKKA

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Tehtävien tarkoituksena on ihmisoikeus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosaamisen sekä syrjinnän tunnistamistaitojen vahvistaminen.

Välineet: Välineet videon katsomista varten, Teflontesti-tuloste sivulta 3, kynä ja paperia jokaiselle oppilaalle.

Aloit: IHMISOIKEUDET, TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS

Aiheeseen virittäytymiseksi katsotaan video linkistä [Mitä ihmisoikeudet ovat?](#) (kesto 2:37). Videon jälkeen keskustellaan / kirjoitetaan vihkoon tai paperille videon herättämistä ajatuksista ja vastataan kysymyksiin:

- Mitä tiesit jo ennalta videossa esitetyistä oikeuksista ja velvollisuuksista?
- Mitä uutta opit?
- Millaisia oikeuksia sinulla on?
- Entä millaisia velvollisuuksia?

Työskentely: TEFLONTESTI

Jokaiselle oppilaalle jaetaan Teflontesti-tuloste sivulta 3.

HUOMIO Tärkeä on varmistaa, että oppilaat tietävät, mitä testissä esitetyt ominaisuudet tarkoittavat. Testissä esitetyt ominaisuudet ovat:

- ikä
- etninen tausta
- kansalaisuus
- äidinkieli tai puhuttu kieli/-et
- uskonto tai maailmankatsomus
- sukupuoli
- sukupuoli-identiteetti tai tapa ilmaista sukupuolta
- seksuaalinen suuntautuminen
- vammaisuus
- terveydentila
- poliittinen mielipide tai vakaumus

Ennen testin tekemistä oppilaille luetaan alla oleva teksti ääneen:

Lain mukaan ketään ei saa syrjiä tämän iän, syntyperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilökohtaisen syyn perusteella. Syrjintää on se, jos

henkilöä kohdellaan perusteettomasti huonommin kuin toisia johtuen tämän yhdestä tai useammasta henkilökohtaisesta ominaisuudesta. Syrjintä aiheuttaa turvattomuutta ja vaikuttaa negatiivisesti kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

Kaikesta huolimatta syrjintää valitettavasti esiintyy. Erilaisiin vähemmistöihin kuuluvat ihmiset kohtaavat syrjintää useammin ja systemaattisemmin kuin valtaväestöön kuuluvat. Syrjintää voi esiintyä sekä yhteiskunnan rakenteissa että ihmisten välisissä vuorovaikutussuhteissa. Syrjintä voi olla avointa, välitöntä tai välillistä. Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi syrjintää on häirintä sekä ohje tai käsky syrjiä.

Sellainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää.

Seuraavan Teflontestin avulla voit tutkia omaa asemaasi yhteiskunnassa ja sitä, miten helppoa tai vaikeaa syrjintätilanteita on havaita.

Teflontestin yläosassa oleva ohjeistus voidaan lukea oppilaille vielä halutessa ääneen:

Ympärillä tapahtuvaa syrjintää on vaikea havaita, jos sitä ei joudu itse kohtaamaan. Jos itse emme altistu syrjinnälle, siitä seuraa ikään kuin liukas ja hylkivä teflonkuori pinnallemme. Teflonkuori voi estää tai tehdä vaikeaksi syrjinnän ja epäoikeudenmukaisten rakenteiden havaitsemisen. Syrjintää pitää siis aktiivisesti opetella havainnoimaan, jotta osaisi puuttua siihen paremmin.

Teflontestissä on vain yksi kysymys. Lue nyt kysymys ja merkitse vastauksesi taulukon sarakkeisiin. Laske sen jälkeen pisteesi. Saat siis minimissään 0 ja maksimissaan 24 pistettä koko testistä. Mitä pienemmät pisteet saat, sitä pienempi on riskisi joutua syrjityksi.

Oppilaat tekevät testin itsenäisesti ja laskevat saamansa pisteet. Pisteitään ei tarvitse kertoa toisille, koska kyse on ennen kaikkea oman tietoisuuden lisäämisestä.

Lopetus: MITEN VOIMME EHKÄISÄ SYRJINTÄÄ JA VIHAPUHETTA

Lopuksi katsotaan vielä video linkistä [Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus](#) (kesto 1:55) ja jos aikaa riittää [Vähemmistöt ja moniperusteinen syrjintä – Tunnistaminen ja ehkäisy](#) (kesto 5:57, suunnattu myös aikuisille).

Videon jälkeen pohditaan vielä yhdessä sitä, millaisia ajatuksia videot, kysymykset ja teflontesti herättivät. Oppilaat voivat myös kirjoittaa ajatuksensa paperille.

Lähteet [Yhdenvertaisuuslaki](#), [Tasa-arvolaki](#), [Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus – Sedu](#) ja [Rauhankasvatusinstituutti - Maailmankoulu](#).

TEFLONTESTI

Ympäriällä tapahtuvaa syrjintää on vaikea havaita, jos sitä ei joudu itse kohtaamaan. Jos itse emme altistu syrjinnälle, siitä seuraa ikään kuin liukas ja hylkivä teflonkuori pinnallemme. Teflonkuori voi estää tai tehdä vaikeaksi syrjinnän ja epäoikeudenmukaisten rakenteiden havaitsemisen. Syrjintää pitää siis aktiivisesti opetella havainnoimaan, jotta osaisi puuttua siihen paremmin.

Teflontestissä on vain yksi kysymys. Lue nyt kysymys ja merkitse vastauksesi taulukon sarakkeisiin. Laske sen jälkeen pisteesi. Saat siis minimissään 0 ja maksimissaan 24 pistettä koko testistä. Mitä pienemmät pisteet saat, sitä pienempi on riskisi joutua syrjityksi.

Kuinka usein joudut elämässäsi epä mukaviin tilanteisiin tai epä mukavan erityishuomioin kohteeksi seuraavien ominaisuuksiesi takia?

Usein = 3 pistettä

Joskus = 2 pistettä

Harvoin = 1 pistettä

En koskaan = 0 pistettä

Ominaisuus/Pisteet	En koskaan = 0 p.	Harvoin = 1 p.	Joskus = 2 p.	Usein = 3 p.
Ikä				
Etninen tausta				
Kansalaisuus				
Äidinkieli tai puhumani kieli/-et				
Uskonto tai maailmankatsomus				
Sukupuoli				
Sukupuoli-identiteetti tai tapa ilmaista sukupuolta				
Seksuaalinen suuntautuminen				
Vammaisuus				
Terveystila				
Poliittinen mielipide tai vakaumus				

LISÄKYSYMYS

Pohdi myös, kuinka usein jätät tarkoituksella kertomatta joitain teflontestissä kuvatuista ominaisuuksistasi, koska epäilet sen johtavan epä mukaviin tilanteisiin tai epä mukavaan huomioon.

HUOMIO Testin tulokset on tarkoitettu vain omaan tietoon. Pisteitä ei tarvitse kertoa toisille. Testissä on kyse ennen kaikkea oman tietoisuuden lisäämisestä.